

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการที่ดีและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเขตรชนบุรีโดยชุมชนมีส่วนร่วมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.1. ผลการศึกษาสภาพและปัจจัยเงื่อนไขการบริหารจัดการและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเขตรชนบุรีโดยศึกษาจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา 2 กลุ่ม ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเขตรชนบุรี

1) สภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการตลาด และด้านบุคลากร มีข้อสรุปได้ดังนี้

ด้านการผลิต ลักษณะผลิตภัณฑ์และขั้นตอนการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนมบดิน มีเทคนิคและสูตรเคล็ดลับการผลิตเฉพาะที่เป็นต้นกำเนิดของขนมโบราณ ส่วนปลาตะเพียนจลุลายไทยวิจิตรจะผลิตจากโปลาน ต่อมาพัฒนาโดยใช้วัสดุอื่นเพิ่มขึ้น เช่น พลาสติก ผ้าไหม และพัฒนาจลุลายไทยวิจิตร และลงสีที่ตัวปลาอย่างสวยงาม

ด้านการเงิน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาทั้งสองกลุ่ม ขาดการวางแผนการเงิน การวิเคราะห์ต้นทุน การควบคุมเกี่ยวกับการเงิน และระบบบัญชี กลุ่มดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการและไม่เป็นระบบ ผู้นำกลุ่มจะเป็นเจ้าของเงินทุน และจัดการด้านการเงินของกลุ่ม

ด้านการตลาด การตั้งราคาขาย จะตั้งจากต้นทุนบวกกำไรไม่มากนัก การจัดทำหน่วยและการกระจายสินค้าชนมบดินลูกค้าสามารถซื้อสินค้าได้จากหน้าร้านทั้งขายปลีกและขายส่งและตลาดบริเวณชุมชนใกล้เคียง ผลิตภัณฑ์ชนมบดินและปลาตะเพียนจลุลายไทยวิจิตร มีขายในงานจัดแสดงสินค้า OTOP งานแสดงสินค้าที่จัดโดยสำนักงานเขตรชนบุรี การส่งเสริมการตลาด การแจกใบปลิว และให้นามบัตรสำหรับผู้สนใจสินค้า การประชาสัมพันธ์ ผ่านทาง เว็บบไซต์ และเคยมีทีวีมาทำรายการ ของดีเขตรชนบุรี ช่องทางการจำหน่ายจากการออกบูธงานต่างๆ

ด้านบุคลากร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนมบดินและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาตะเพียนจลุลายไทยวิจิตร มีสมาชิกที่ร่วมดำเนินการน้อยลง แต่ทั้งสองกลุ่มได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกหลานเพื่อเป็นทายาททางธุรกิจสืบทอดกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

2) สภาพการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์ขนมบดิน ไม่ได้มีการออกแบบภาพลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่สวยงามและที่สื่อถึงขนมโบราณที่เป็นของชาวมุสลิม การบรรจุขนมใส่กล่องพลาสติกใส ขนาดต่างๆรวมทั้งกล่องกระดาษ ไม่มีตราสัญลักษณ์ ทำให้ลักษณะของขนม ยังไม่มีความโดดเด่นและไม่มีความแตกต่างของสินค้า เช่นเดียวกับ ผลิตภัณฑ์ปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตร ที่ตัวผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม แต่ขาดการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สื่อสารเรื่องราวของปลาตะเพียน และยังไม่มีความแตกต่างของสินค้า การขายบรรจุใส่ถุงพลาสติกใสธรรมดา

2.1.2 ปัจจัยเงื่อนไขการบริหารจัดการและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนขนมบดินและวิสาหกิจชุมชนปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตรผลการศึกษามีปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรืออุปสรรคในการบริหารจัดการ ดังนี้ 1) ขั้นตอนการผลิตสินค้า ต้องใส่ใจทุกขั้นตอนอย่างละเอียด มีความปราณีต ต้องใช้ฝีมือและทักษะเฉพาะจึงหาคนที่จะมาผลิตสินค้าค่อนข้างยาก 2) บุคคลภายนอกยังไม่รู้จักผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมากนัก 3) ขาดสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า 4) ขาดช่องทางการตลาดใหม่ๆและ ช่องทางการวางขายสินค้าใน โอกาสต่างๆ5) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ยังไม่น่าสนใจไม่มีเอกลักษณ์ 6) ปัญหาเศรษฐกิจโดยภาพรวมไม่ค่อยดี ทำให้ผู้คนซื้อสินค้าน้อยลง 7) การสนับสนุนจากภาครัฐยังมีน้อยและขาดความต่อเนื่อง8) สถานที่ตั้งของกลุ่มไม่เอื้ออำนวย ถนนทางเข้าชุมชน ค่อนข้างแคบ 9) ขาดการจัดการระบบบัญชีการเงินที่ดี ดำเนินการไม่ต่อเนื่อง ขาดการวิเคราะห์ต้นทุนที่แท้จริง

2. ผลการพัฒนาระบบการเรียนรู้การบริหารจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนเขตธนบุรีโดยชุมชนมีส่วนร่วมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ดำเนินการตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นการวางแผน(plan) 2.ขั้นการปฏิบัติการและสังเกตผล(actand observe) 3. ขั้นสะท้อนความคิด(reflect)ในการบริหารจัดการ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านบุคลากรสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1. ขั้นการวางแผน (plan)

2.1.1 วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย

ด้านองค์ความรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนมบดินและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตรมีองค์ความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมในการผลิตผลิตภัณฑ์โดยการสืบทอด ทั้งสอง

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนนวมบดินและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตรมีกิจกรรมการเรียนรู้ในการบริหารจัดการทั้งด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการตลาด และด้านบุคลากร ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มและในการจัดงานแสดงสินค้าต่างๆ

ด้านฐานการเรียนรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนนวมบดินและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตรมีฐานการเรียนรู้ภายในจากในชุมชน โดยการศึกษาเรียนรู้ในบ้านของกลุ่มผู้ผลิต ส่วนฐานการเรียนรู้ภายนอกจากการส่งเสริมของสำนักงานเขตและหน่วยงานต่างๆ

2.1.2 การวางแผนพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการที่ดีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัย

มีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างทีมผู้วิจัยและกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการเพิ่มเติมจากกระบวนการเรียนรู้เดิมที่มี โดยให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเสนอ โครงการกิจกรรมที่ต้องการได้รับการส่งเสริม พบว่า ทั้งสองกลุ่มเสนอประเด็นหัวข้อในการพัฒนาในด้านต่างๆร่วมกัน สรุปได้ดังนี้

(1) ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาดูงานการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาประยุกต์ในการพัฒนาการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความยั่งยืน

(2) การเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการเงินเพื่อพัฒนาระบบการเงิน การบัญชี ให้มีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้กับการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้โดยตรง และความรู้เกี่ยวกับภาษี เพื่อรองรับการที่จะต้องมีภาระภาษีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

(3) การเรียนรู้การจัดการด้านการตลาดสมัยใหม่โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(4) การบริหารงานบุคคลโดยการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของวิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่มเพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลรุ่นใหม่ที่สืบทอดการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนต่อไป

2.2 การปฏิบัติการและสังเกตผล(act and observe)

2.2.1 การปฏิบัติการ

คณะผู้วิจัยได้ลงมือปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยจัดโครงการกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการที่ดีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีการลงมือปฏิบัติการและสังเกตผลในโครงการกิจกรรม ที่จัดขึ้น สรุปดังต่อไปนี้

(1) การศึกษาดูงานโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา คณะผู้วิจัยได้จัดทำโครงการศึกษาดูงานโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดาขึ้น ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2558 ตามที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเสนอ ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาดูงานการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นต้นแบบนำมาประยุกต์ในการพัฒนาการบริหารงานวิสาหกิจชุมชนให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความยั่งยืน โดยมีผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนมบดินและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตร จำนวน 9 คน เข้าร่วมโครงการ คณะวิทยากรของโครงการสวนพระองค์ได้ให้ความรู้แก่คณะศึกษาดูงานและนำชม จากการค้าดำเนินงานโครงการดังกล่าวพบว่า คณะผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้ในการดำเนินการธุรกิจตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานการเรียนรู้ ของโครงการ เช่น แปลงนา การเลี้ยงโคนม โรงผลิตนมจิตรลดา การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การทำน้ำผลไม้กระป๋อง การทำขนมเบเกอรี่ จากการทำมีฟาร์มโคนม การผลิตนมผง และครีมเทียม นำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการทำขนมเบเกอรี่สูตรต่างๆ การผลิตสิ่งของจากกระดาษสา การออกแบบขวดพลาสติก โรงหล่อเทียน และการแกะสลักเทียนในพิธีต่างๆ รวมทั้งการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ โครงการสวนพระองค์ให้มีเอกลักษณ์จากฝีพระหัตถ์ของพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าอทิตยาทรกิติคุณ

(2) การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการด้านการเงินสำหรับวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการพิจารณาร่วมกันของผู้วิจัยและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้หัวข้อในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการเงิน ประกอบด้วยเนื้อหา กลยุทธ์ธุรกิจ/ การวางแผนธุรกิจ สำหรับวิสาหกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดทำระบบบัญชีสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การลดต้นทุน/การบันทึกบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ การจัดทำงบการเงิน และระบบภาษีสำหรับวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการด้านการเงินสำหรับวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น เมื่อวันที่ 18 - 19 กรกฎาคม 2558 ณ อาคาร 2 ชั้น 13 ห้องคอมพิวเตอร์

โดยผลการประเมินความพึงพอใจในการรับการอบรม พบว่า มีระดับความพึงพอใจเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดที่ระดับค่าเฉลี่ย 4.49 โดยเนื้อหาองค์ความรู้/ความรู้ที่ได้รับ ความรู้ความสามารถของวิทยากร การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร ความรู้ที่ได้รับด้านระบบภาษีสำหรับวิสาหกิจชุมชน ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม มีค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.67

(3) การจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการด้าน

การตลาดสำหรับวิสาหกิจชุมชน

คณะผู้วิจัยได้ประชุมหารือร่วมกันกับกลุ่มผู้ประกอบการในการจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการด้านการตลาดสำหรับวิสาหกิจชุมชนขึ้น โดยได้กำหนดประเด็นหัวข้อในการอบรมร่วมกัน คือการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายทางการตลาดสมัยใหม่ การสร้างตลาดด้วยการสร้างแบรนด์สินค้า/การสร้างเอกลักษณ์สินค้า พฤติกรรมผู้บริโภค/การบริหารจัดการตลาดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการเชิงคุณภาพ และผู้วิจัยได้จัดโครงการขึ้น เมื่อวันที่ 25- 26 กรกฎาคม 2558 ณ อาคาร 2 ชั้น 13 ห้องคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการประกอบไปด้วยสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนมบดีน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาตะเพียนฉลุฉลุไทยวิจิตร และผู้สนใจ จำนวน 11 คน ซึ่งการอบรมในหัวข้อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดนั้น ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนมบดีน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาตะเพียนฉลุฉลุไทยวิจิตรได้เข้าร่วมรับการอบรมในโครงการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วม แล้วเมื่อวันที่ 16 – 17 พฤษภาคม 2558 อาคาร 2 ชั้น 7 ห้อง 274 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ซึ่งจัดโดยทีมวิจัยในโครงการวิจัยการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วม ดังนั้นการอบรมที่จัดขึ้นในโครงการวิจัยนี้จึงเป็นการต่อยอดความรู้ในด้านนี้ให้เข้มแข็งขึ้น

ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า มีระดับความ พึงพอใจเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.46 โดยหัวข้อการฝึกปฏิบัติการด้านการตลาดการสร้างแบรนด์และเอกลักษณ์สินค้าสามารถนำสู่การปฏิบัติจริงของวิสาหกิจชุมชนการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายทางการ

(4) การพัฒนาด้านบุคลากร โดยการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของวิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่มเพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลรุ่นใหม่ที่สืบทอดการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) การพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยพัฒนาทายาททางธุรกิจให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาทั้งสองกลุ่มรับการอบรมบ่มเพาะความรู้ในทุกโครงการที่ผู้วิจัยจัดขึ้น 2) การจัดงานกิจกรรมเพื่อให้ทายาททางธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้ร่วมถ่ายทอดความรู้ เพื่อเกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนางานของกลุ่ม

2.2.2 การสังเกตผล

จากผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการที่ดี ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาได้รับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการทั้งด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการตลาด และด้านบุคลากร เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการสังเกตผลและการสะท้อนความคิด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้นำความรู้ที่ได้รับจากการพัฒนาไปปฏิบัติ ทำให้มีองค์ความรู้มากขึ้น และนำไปปรับปรุงพัฒนาจากการลงพื้นที่ติดตามผลของคณะผู้วิจัย สามารถเห็นผลจากการพัฒนาได้จากการที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการพัฒนาการผลิตสินค้าให้มีความสวยงามน่ารับประทาน โดยกลุ่มขนมบดินได้พัฒนาหน้าขนมโดยการใช้ผลไม้แห้งวางหน้าขนมหลายหลายมากขึ้นจากผลผลิตของโครงการส่วนพระองค์ และในส่วนของ การประดิษฐ์ชิ้นงานปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตร ก็ได้แนวคิดการจัดทำลวดลายของสินค้าที่วิจิตรมากขึ้นจากการดูงานการวาดลวดลายในกระดาศา และการหล่อเทียน แกะสลักเทียนของโครงการส่วนพระองค์นำมาเป็นต้นแบบในการผลิตชิ้นงาน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีระบบการเงินที่ดีขึ้นจากการที่มีการลงบัญชีรับจ่ายอย่างต่อเนื่อง จากการอบรมและกระตุ้นจากคณะผู้วิจัยให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การลงพื้นที่แนะนำในสถานที่ปฏิบัติงานของกลุ่ม และให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุน เพื่อลดต้นทุนการผลิต จากการรับการอบรมและทีมวิจัยคอยติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ระบบการเงินมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีระบบการตลาดสมัยใหม่ผ่านทางสื่อสารสนเทศสมัยใหม่ เช่น การจำหน่ายสินค้าผ่านเฟสบุ๊ค จากการรับการพัฒนาด้านนี้ของทายาททางธุรกิจ นำความรู้มาพัฒนาให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวมทั้งการแสดงผลงานในงานกิจกรรมต่างๆ

2.3. การสะท้อนความคิดเพื่อการพัฒนา

ข้อสรุปที่ได้จากการสะท้อนความคิดเพื่อการพัฒนา โดยการจัดประชุมอภิปรายกลุ่ม (focus group discussion) พบว่า มีปัจจัยส่งเสริมจากการพัฒนาของทีมวิจัย และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ เรื่องการบริหารเวลา ความต่อเนื่องในการพัฒนา และเงินลงทุนที่จำกัด และได้เสนอแนวทางในการพัฒนาเพิ่มเติม ด้านการผลิต ต้องการพัฒนาด้านการเก็บรักษาสินค้า การคงสภาพของสินค้า ด้านการตลาดต้องการพัฒนาให้มีภาษาอื่นในการประชาสัมพันธ์สินค้าที่ลงผ่านเว็บไซต์เฟสบุ๊ก เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น การจัดทำเรื่องราว (story) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแสดงกระบวนการผลิตสินค้าเพื่อลงในยูทูบให้เป็นที่รู้จักกันกว้างขวาง รวมทั้งการพัฒนาทายาทธุรกิจและผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้มากขึ้น จัดเวทีเพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีขวัญกำลังใจและสืบทอดกิจการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้ก้าวหน้าต่อไป

3. ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเขตชนบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์การวิจัยนี้มีขอบเขตของการวิจัยโดยกำหนด การออกแบบผลิตภัณฑ์หมายถึง การออกแบบภาพลักษณ์ (image) ของผลิตภัณฑ์ต่างๆของวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการส่งข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หนึ่งๆ ผ่านรูปแบบการออกแบบตราสินค้าบรรจุภัณฑ์ รูปแบบทัศนศิลป์ที่สนับสนุนการรับรู้การตระหนักรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หนึ่งใดของวิสาหกิจชุมชน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ 1. การวางแผน (plan) 2. การปฏิบัติการและการสังเกตผล (act and observe) 3. สะท้อนความคิด (reflect) มีข้อสรุปผลการวิจัย ดังนี้

3.1 การวางแผน (plan) มีการวางแผนกระบวนการในการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์ ดังนี้ ด้านองค์ความรู้ โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อศึกษาความเป็นมาและกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 กลุ่ม สัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าของผลิตภัณฑ์ ถอดองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าของผลิตภัณฑ์และผู้วิจัยเพื่อพัฒนาสู่แนวทางการออกแบบภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ร่วมกัน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้คณะผู้วิจัยวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในการออกแบบภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ โดยวิเคราะห์จากความต้องการและพื้นฐานความรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยประชุมร่วมกันกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วางแผนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และร่วมกันพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านฐาน

3.2 การปฏิบัติการและสังเกตผล (act and observe)

3.2.1 การปฏิบัติการ(act) ในการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คณะผู้วิจัยได้ลงมือปฏิบัติร่วมกับชุมชน โดยจัดโครงการกิจกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับวิสาหกิจชุมชน ตามที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ร่วมวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้และมีความต้องการในการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีภาพลักษณ์ที่สวยงาม โดดเด่น จึงได้จัดโครงการกิจกรรมพัฒนา ดังต่อไปนี้

(1) จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เข้าใจและเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการออกแบบภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ โดยได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการขึ้นในวันอาทิตย์ที่ 26 กรกฎาคม 2558 เวลา 13.00 – 17.30 น ที่ห้องคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยมีวิทยากร คือ ดร.วิสิทธิ์ โภธิวัฒน์ อาจารย์สาขา นิเทศศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งอยู่ในคณะผู้วิจัยนี้ด้วย ได้ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติการเบื้องต้น โดยนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่มมาวิเคราะห์และพัฒนาภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ร่วมกัน โดยวิทยากรได้ให้แนวคิดทฤษฎีในการออกแบบภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วย ผู้ประกอบการของวิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม จำนวนรวม 9 คน

(2) การพัฒนาการออกแบบภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ มีข้อสรุปจากการวิจัย ดังนี้ กระบวนการพัฒนาภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ เริ่มกระบวนการด้วยการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลผลิตภัณฑ์ในมิติต่างๆ เพื่อร่วมกันแสวงหาจุดเด่น (position) ของสินค้า ผลของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การออกแบบภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ มีประเด็นสำคัญ คือ

(2.1) การสร้างกระบวนการเรียนรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ในด้าน ความสำคัญของภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกับการตลาด และ องค์ประกอบที่ทำให้ผู้บริโภคจดจำและเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย ตราสินค้า หรือเครื่องหมายการค้า สี ตัวอักษร และการจัดวางอักษร รูปลักษณ์ของอักษร (type style) ภาพหรือทัศนศิลป์อัตลักษณ์ และเรื่องราว

(2.2) การพัฒนาการออกแบบตราสัญลักษณ์และทัศนศิลป์อัตลักษณ์สำหรับสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนขนมบดิน ตราสัญลักษณ์และทัศนศิลป์อัตลักษณ์ใช้รูปร่างตราสัญลักษณ์ มีโครงสร้างกรอบนอกเป็นรูปโคมของมัสยิด มีสัญลักษณ์ทางศาสนาอิสลาม เป็นรูปดาวเดือน และรูปลักษณะของขนมเค้กพื้นบ้าน ใช้สีอัตลักษณ์ประกอบด้วย สีเหลืองส้ม สีนํ้าตาล ซึ่งเป็นสีที่สะท้อนเอกลักษณ์ของความเป็นขนมเค้กพื้นบ้าน อีกทั้งเป็นสีที่ทำให้อาหารชนิดต่างๆ นำรับประทาน

ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตรการพัฒนาการออกแบบตราสัญลักษณ์ ตามที่ผู้ผลิตปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตร ใช้คำว่า “ชฎานาง” เป็นตราสัญลักษณ์ ประกอบกับปลาตะเพียน ใช้รูปร่างผลิตภัณฑ์จริง มีโครงสร้างส่วนลำตัว (ปลา) เป็นรูปสีเหลี่ยมขนมเปียกปูน เป็นเส้นถักสาน ครีบกและหางมีการฉลุลวดลายวิจิตร สีอัตลักษณ์ประกอบด้วย สีแดงชาด สีรัก และสีทอง ซึ่งสีทั้งสามนั้นเป็นสีที่สะท้อนเอกลักษณ์ไทย สามารถพบได้ในงานศิลปะไทยแบบดั้งเดิม

(3) การพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการสื่อสารเรื่องราวของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนขนมบดิน เป็นผลิตภัณฑ์ขนมแบบผลิตด้วยแรงงานคนแบบครัวเรือน ดังนั้นต้นทุนและปริมาณการผลิตจึงไม่มากนัก ทำให้ประเด็นดังกล่าวเป็นเงื่อนไขในการผลิตบรรจุภัณฑ์ ซึ่งไม่สามารถลงทุนผลิตบรรจุภัณฑ์ได้ทุกกระบวนการ ดังนั้น สิ่งที่กระบวนการวิจัยนี้สามารถร่วมพัฒนาภาพลักษณ์ให้ผลิตภัณฑ์ขนมบดิน ได้คือการออกแบบกราฟิกภายนอกบรรจุภัณฑ์ โดยมีตราสัญลักษณ์ สีและการสื่อสารเรื่องราวการผลิตขนมบดินลงในบรรจุภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนปลาตะเพียนฉลุไทย ผู้ผลิตต้องการที่จะใช้ถุงบรรจุภัณฑ์สำเร็จรูป ดังนั้น กระบวนการวิจัยนี้ได้ร่วมพัฒนาภาพลักษณ์ให้ผลิตภัณฑ์ได้คือการออกแบบกราฟิกภายนอกบรรจุภัณฑ์ โดยใช้ตราสัญลักษณ์และการบอกเล่าเรื่องราวของปลาตะเพียนฉลุลงในบรรจุภัณฑ์ขนาดต่างๆตามขนาดของปลาตะเพียนที่วางขาย

3.2.2 การสังเกตผล(observe) โดยสรุปพบว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์ ในการออกแบบภาพลักษณ์สินค้า ตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ เป็นไปตามขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีการวางแผนปฏิบัติการร่วมกันโดยวิเคราะห์ตามความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา การลงปฏิบัติ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ การประชุมกลุ่มเพื่อพัฒนางานการออกแบบร่วมกัน และการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ การนำผลการพัฒนาออกมาเป็นชิ้นงาน การสังเกตผล โดยติดตามผลงานการออกแบบที่นำไปสู่การบรรจุสินค้าในบรรจุภัณฑ์

3.2.3 การสะท้อนความคิดเพื่อการพัฒนา จากการจัดประชุมอภิปรายกลุ่ม (focus group discussion) พบว่า มีปัจจัยส่งเสริมจากการได้รับการพัฒนาจากคณะผู้วิจัยที่มีความเชี่ยวชาญสูงทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้าและการเรียนรู้จากการศึกษาดูงานได้มีมุมมองที่นำไปสู่การพัฒนา ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรค จากต้นทุนการออกแบบที่สูง และการบูรณาการองค์ความรู้จากคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์มาต่อยอด แนวทางการส่งเสริม ต้องการนำตราสัญลักษณ์สินค้าที่ได้จากการออกแบบไปจดลิขสิทธิ์ และต้องการรับการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนเขตรชนบุรีโดยชุมชนมีส่วนร่วม

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่วิสาหกิจชุมชน

ผู้วิจัยได้เริ่มต้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่วิสาหกิจชุมชนด้วยการลงพื้นที่เพื่อการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนโดยพบว่า กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประเภทโซเชียลมีเดียในการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มลูกค้าและระหว่างสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน แต่รูปแบบการใช้งานอยู่ในระดับพื้นฐานเท่านั้น และจากการสัมภาษณ์ความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการตลาด พบว่า มีความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ยังมีความต้องการความรู้ในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อส่งเสริมการตลาด นอกจากนี้แนวโน้มการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการส่งเสริมการตลาดพบว่า วิสาหกิจชุมชน มีแนวโน้มทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ และแอปพลิเคชันต่างๆ ในอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือ

ดังนั้นจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเป้าหมายมีการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริม

1. ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาด 2. Social Media กับ การส่งเสริมการตลาด 3. การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ Facebook เพื่อการส่งเสริมการตลาด 4. การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ youtube เพื่อการส่งเสริมการตลาด 5. การใช้ Line เพื่อการติดต่อสื่อสาร 6. การสร้างร้านค้าด้วย Lineshop และ 7. การใช้ประโยชน์จากโปรแกรม Instagram เพื่อการส่งเสริมการตลาด

สรุปผลจากการจัดฝึกอบรม

การดำเนินการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 16 – 17 พฤษภาคม 2558 อาคาร 2 ชั้น 7 ห้อง 274 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยผู้เข้าร่วมอบรมประกอบไปด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลาตะเพียนฉลูไทยลายวิจิตรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อัญมณี เขตธนบุรี และผู้สนใจ จำนวน 15 คน โดยได้ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการได้ทำแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังเรียน และนำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมีผลคะแนนหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมแล้ว มีความรู้ความเข้าใจต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดดีขึ้น

ด้านความพึงพอใจต่อการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจประเมินความพึงพอใจต่อการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเป็นด้านคำถามหลัก 4 ด้าน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีระดับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจต่อวิทยากร พบว่า ความพึงพอใจต่อวิทยากรโดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยและตอบคำถามได้ชัดเจนเป็นที่เข้าใจสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.47 ความพึงพอใจในระดับรองลงมาได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดี น่าเชื่อถือและมีการใช้สื่อประกอบการบรรยาย โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.40 และความพึงพอใจต่อการบรรยายครบถ้วนตามวัตถุประสงค์มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.07

ความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาด

ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาด โดยแบ่งเป็นข้อคำถามจำนวน 12 ข้อคำถาม โดยสามารถสรุปความคิดเห็นได้ดังนี้

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเห็นต่อ Social Media ช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของธุรกิจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้คู่ทันสมัย อยู่ในระดับเห็นด้วยมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.33 ลำดับต่อมาผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นต่อ Social Media มีความเหมาะสมกับวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27 นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังมีความเห็นว่า Social Media ช่วยในการทำการตลาดให้มีประสิทธิภาพ Social Media ช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน Social Media ช่วยประหยัดเวลา และลดขั้นตอนทางการตลาด Social Media ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริการลูกค้า Social Media ทำให้รู้สึกว่าการดำเนินงานง่ายขึ้น Social Media ช่วยในการบริหารจัดการภายในวิสาหกิจชุมชนและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนเป็นอย่างมาก โดยมีระดับความเห็นคิดเฉลี่ยอยู่ที่ 4.20 นั่นคือผู้เข้ารับการอบรมเห็นด้วยในระดับมาก และผู้เข้ารับการอบรมเห็นด้วยต่อ Social Media ใช้งานได้ง่าย ขั้นตอนไม่ซับซ้อนเป็นลำดับสุดท้าย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.93

2. การติดตามผลจากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาด

การติดตามผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดสามารถสรุปผลการติดตามได้ดังนี้

กลุ่มเจียรระโนพลอย อัญมณีเขตธนบุรี มีการสร้างหน้าแฟนเพจ (Fan page) ในเว็บไซต์เพสบุ๊คเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่ม โดยใช้ชื่อแฟนเพจว่า สีทองจิวเวลรี่ มีการใช้โปรแกรมไลน์ (Line) เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกค้า มีการสร้างร้านค้าเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านโปรแกรมไลน์ช้อป (Lineshop)

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลาตะเพียนจตุลดาไทยวิจิตรมีการใช้เว็บไซต์เพสบุ๊ค (facebook) เพื่อการประชาสัมพันธ์สินค้าและกิจกรรมของกลุ่ม มีการใช้โปรแกรมไลน์ (Line) เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกค้าและติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มมีการสร้างร้านค้าเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านโปรแกรมไลน์ช้อป (Lineshop)

นอกจากนี้ก็มีการสร้างกลุ่มสนทนาระหว่างสมาชิกวิสาหกิจชุมชน โดยใช้ชื่อว่า ม.ราชภัฏธนบุรี วสข ซึ่งสมาชิกในกลุ่มประกอบไปด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่างๆ ที่มีความสนใจเข้าร่วมกลุ่มและผู้สนใจ ซึ่งในกลุ่มสนทนานี้ได้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการออกร้านแนะนำพื้นที่จัดจำหน่ายสินค้า แนะนำสินค้าต่างๆที่กลุ่มของตนเองได้พัฒนาขึ้น รวมทั้งพูดคุยแลกเปลี่ยนในเรื่องอื่นๆ ด้วย

3. ข้อเสนอแนะต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชน

หลังจากวิสาหกิจชุมชนได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดแล้วนั้น ผู้วิจัยได้จัดให้มีการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างวิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม ต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่างๆ มาใช้ในการส่งเสริมการตลาดโดยสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. หลังจากที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดไปแล้วนั้น มีการนำเอาความรู้ที่ได้จากการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้มาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดต่อสื่อสารเพื่อการสั่งซื้อสินค้า มีการประชาสัมพันธ์สินค้า กิจกรรมการออกร้านต่างๆ ผ่านทางเว็บไซต์เฟสบุ๊ค มีการใช้โปรแกรมไลน์ในการติดต่อกับลูกค้าและระหว่างสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทางกลุ่มได้ให้ความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดเพิ่มขึ้น ช่วยอำนวยความสะดวกได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนในการติดต่อกับลูกค้า และการผลิตสินค้า อีกด้วย

2. หลังจากที่วิสาหกิจชุมชนได้รับการฝึกอบรมไปแล้วนั้น มีกระบวนการของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชน โดยมีการนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาเปิดร้านผ่านเว็บไซต์เฟสบุ๊ค เปิดร้านผ่านโปรแกรมไลน์ชื่อป สร้างกลุ่มเพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกผ่านโปรแกรมไลน์ และใช้โปรแกรมไลน์ในการติดต่อกับลูกค้า

3. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดอย่างบ้างและท่านใช้วิธีการแก้ปัญหาที่พบได้แก่ปัญหาด้านไวรัสคอมพิวเตอร์ เมื่อทำการลงโปรแกรมในเครื่องใหม่ทำให้ไลน์ชื่อปหายไป ซึ่งแตกต่างจากการใช้โปรแกรมไลน์เพื่อติดต่อสื่อสาร ซึ่งหากมีการลงโปรแกรมใหม่และได้มีการตั้งค่าของโปรแกรมไลน์ด้วยการเพิ่มข้อมูลอีเมลไว้ก็จะสามารถกู้ข้อมูลรายชื่อของผู้ติดต่อได้

4. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการส่งเสริมการตลาดสามารถช่วยส่งเสริมด้านการตลาด โดยมีการใช้เฟสบุ๊คในการประชาสัมพันธ์สินค้า เผยแพร่กิจกรรมต่างๆ การออกร้านของกลุ่ม การติดต่อระหว่างลูกค้าและสมาชิกในกลุ่ม มีการเปิดร้านเพื่อขายสินค้าและโฆษณาสินค้าผ่านโปรแกรมไลน์ชื่อป มีการติดต่อกับลูกค้าและสมาชิกในกลุ่มผ่านโปรแกรมไลน์สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างภาพลักษณ์ให้แก่กลุ่ม สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกค้า และช่วยแก้ปัญหาในด้านการตลาด

5. วิสาหกิจชุมชนมีข้อเสนอแนะในด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อการส่งเสริมการตลาด โดย ต้องการให้มีการให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและกระจายความรู้

ตอนที่ 4 ผลการจัดการความรู้กระบวนการผลิตและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเขตรชนบุรี โดยชุมชนมีส่วนร่วม

สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลจัดการและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเขตรชนบุรี โดยชุมชนมีส่วนร่วม

ด้านการบริหารจัดการ (Management) ของศูนย์ฝึกออาชีพหัตถกรรมของจิว ตามหลักการแนวคิดของ POSDCoRB นั้นสรุปได้ว่า การบริหารจัดการศูนย์นั้นโดยส่วนใหญ่มีหัวหน้าศูนย์เป็นผู้รับผิดชอบหลักทั้งในด้านการวางแผนต่างๆ (Planning) อาทิเช่น แผนการบริหารจัดการ แผนการเงิน แผนด้านการจัดหาบุคคล แผนการตลาด การจัดองค์กร (Organizing) ไม่มีความซับซ้อนส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีความคุ้นเคยกันและมีใจรักในงานหัตถกรรมของจิว การจัดหาบุคลากร (Staffing) เริ่มต้นจากบุคคลในชุมชนโดยมุ่งสร้างอาชีพสร้างงานใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ จนถึงในปัจจุบันได้ขยายออกเป็นลักษณะของการกระจายงานให้กับเครือข่ายที่มีความชำนาญเฉพาะด้านในการช่วยด้านการผลิตต่างๆ ต่อมาคือการอำนวยการ (Directing) และการประสานงาน (Coordinating) ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของประธานศูนย์ช่วยเหลือประสานเครือข่ายทั้งลูกค้า บุคลากร เครือข่ายต่างๆ การต่อรองทางธุรกิจ เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค้งานของจิวเกิดประสิทธิภาพ และมีกรรายงาน (Reporting) ถึงผลการปฏิบัติงานตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ ให้สมาชิกของศูนย์ทราบความเคลื่อนไหวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและสุดท้ายคือ การบริหารจัดการงบประมาณ (Budgeting) ซึ่งทางศูนย์มีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างระมัดระวังไม่เน้นการใช้ระบบสิ้นเชื่อจากสถาบันทางการเงินแต่มีระบบการเรียกเก็บค่ามัดจำจากลูกค้าเพื่อการลงทุนในการสร้างสรรค์ผลงานของจิว

ด้านกระบวนการผลิต (Production Process) ซึ่งประกอบด้วย

ปัจจัยนำเข้า (Input) การผลิตของจิ๋วของกลุ่มฯ จะผลิตทั้งชิ้นงานที่ประกอบสำเร็จรูป และเป็นอุปกรณ์เพื่อนำไปประกอบเอง โดยแบ่งการผลิตเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ 1. ประเภทงานแก้ว 2. ประเภทงานไม้ 3. ประเภทงานโลหะ 4. ประเภทงานคินวิทยศาสตร์ ปัจจัยนำเข้า (input) ในกระบวนการผลิตของจิ๋ว นั้นจะมีการคำนึงถึงความต้องการของลูกค้า ความสมจริงเหมือนจริง ในด้านวัตถุดิบ และเครื่องมือเครื่องจักร ขึ้นอยู่กับประเภทของงานของจิ๋วที่จะใช้ในการประกอบเรื่องราวต่างๆ ชิ้นงานหนึ่งชิ้นหรือหนึ่งเรื่องจะประกอบไปด้วย งานไม้ งานโลหะ งานปั้น งานแก้ว และถ้าต้องการเพิ่มความเหมือนจริงอาจมีงานเทคนิคต่างๆ เข้ามาผสมผสาน ด้านแรงงานมีการใช้แรงงานจากชุมชนใกล้เคียงโดยมีการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเฉพาะทางและในปัจจุบันได้ขยายเครือข่ายไปสู่ชุมชนต่างๆ ที่มีใจรักในงานหัตถกรรมของจิ๋วให้เข้ามามีส่วนร่วมและเป็นเครือข่ายในทางการผลิตและสร้างสรรค์ชิ้นงาน

การแปรเปลี่ยนสภาพ (Transformation)

การแปรเปลี่ยนหรือแปรสภาพจากวัตถุดิบผู้สินค้าหรือบริการนั้น ศูนย์หัตถกรรมของจิ๋ว มีแนวทางการดำเนินการผลิต โดยมีกลุ่มผู้ผลิตประมาณ 7-8 คน แต่ละคนได้แบ่งหน้าที่กันทำ

ผลผลิต (Product) ผลผลิตที่เกิดขึ้นนี้แบ่งการผลิตออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. งานอะไหล่ ซึ่งเป็นงานที่ยังมิได้นำไปประกอบเป็นเรื่องราว โดยจำแนกไปตามประเภทของงาน ซึ่งแต่เดิมของจิ๋วจะนำไปจำหน่ายแบบชิ้นเดียวไม่เป็นเรื่องราวแต่ในปัจจุบันของจิ๋วถูกนำมาถักทอร้อยเรียงเป็นเรื่องราวมากกว่าจำหน่ายเป็นชิ้นๆ

2. งานที่ประกอบเป็นเรื่องราว ซึ่งเป็นงานที่น่าจะไหล มาประกอบเป็นเรื่องราว ตามความต้องการของลูกค้า โดยเน้นความเป็นไทยย้อนยุค ซึ่งการผลิตที่มุ่งเน้นการจำหน่ายของจิวเป็นหลัก จะจำหน่ายในงาน OTOP แต่ส่วนใหญ่ในปัจจุบันการจัดแสดงของจิวที่เป็นเรื่องราวนี้นั้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของธุรกิจของศูนย์เท่านั้นเป็นการจูงใจให้ลูกค้าซื้อสินค้าตัวอื่นที่ศูนย์นำไปจำหน่ายร่วมกัน

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participations) ซึ่งสรุปแนวทางการมีส่วนร่วมได้ดังนี้ สมาชิกมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับรูปแบบงานของจิวแบบใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดและช่วยกันปรับปรุงงานที่ ทำให้งานมีคุณภาพดีขึ้น การนำผลงานมาจำหน่ายเมื่อทางศูนย์ได้ออกร้านหรือแสดงผลงาน มีส่วนร่วมในผลสำเร็จของการดำเนินงานและได้รับค่าตอบแทนตามจำนวนชิ้นงานที่ตนผลิตขึ้น ขยายเครือข่ายความร่วมมือในการสร้างสรรค์และอนุรักษ์หัตถกรรมของจิวในวงกว้างโดยการถ่ายทอดความรู้ฝึกปฏิบัติตลอดจนความร่วมมือในการสร้างสรรค์ผลงาน

2. ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการองค์ความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการองค์ความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าภาพรวมนวัตกรรมการจัดการองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นมีระดับความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$ S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ด้านองค์ประกอบสาระสนเทศ และด้านเนื้อหาสาระมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$ S.D. = 0.00) และด้านรูปแบบของสาระสนเทศทางกายภาพมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.54)

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของงานสนเทศการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์

และวิธีทัศนผลการประเมินความเหมาะสมของงานสนเทศการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ และวิธีทัศนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$ S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเนื้อหาสาระทางวิชาการถูกต้องมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$ S.D. = 0.25) และด้านทันสมัยในรูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ S.D. = 0.48) ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศในวงกว้างมากขึ้น

ตอนที่ 5 สรุปภาพรวมผลการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเขตชนบทบุรีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเขตชนบทบุรีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากการวิเคราะห์ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในด้านต่างๆให้แก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม โดยชุมชนมีส่วนร่วมและดำเนินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผลสำเร็จของโครงการ จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยและการจัดประชุมอภิปรายกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และคณะผู้วิจัยร่วมสรุปสะท้อนความคิด สามารถสรุปผลความสำเร็จของการพัฒนาได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ศึกษาดูงาน โครงการ ส่วนพระองค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ฟังบรรยายแนวความคิดการดำเนินงานของโครงการส่วนพระองค์ทั้งในเชิงที่ไม่ใช้ธุรกิจและในเชิงกึ่งธุรกิจ ทำให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจได้แบบอย่างการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แนวคิดในการดำเนินธุรกิจอย่างมีภูมิคุ้มกัน มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีความรู้คู่คุณธรรม การใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนอย่างคุ้มค่า การประดิษฐ์ชิ้นงานที่มีความปราณีต จากวัสดุต่างๆ ตัวอย่างงานประดิษฐ์ของโครงการ เช่น การประดิษฐ์ชิ้นงานโดยวัสดุกระดาษสา การหล่อเทียน การแกะสลัก และการผลิตขนมอบและน้ำผลไม้ของโครงการ เป็นต้น ซึ่งเป็นแบบอย่างให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีความน่าสนใจ สวยงามและมีความคุ้มค่า ส่งเสริมให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามลำดับขั้นเป็นเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งเชื่อมโยงกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้มีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงตามขั้นตอนทฤษฎีใหม่มี 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 ฟังตนเอง คือ พอเพียงในระดับครอบครัวสมควรพอดี พออยู่ พอกินเน้นผลิตให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนสามารถเลี้ยงตัวเองได้มีชีวิตที่ประหยัด จากการศึกษาพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 กลุ่ม มีการฟังตนเองในการผลิต การดำรงอยู่อย่างพอเพียง การผลิตชิ้นงานเน้นความปราณีตสวยงาม การลงทุนไม่เกินตัว ไม่เป็นหนี้สิน และสามารถฟังตนเองได้

ขั้นที่ 2 ฟังพากันร่วมมือกัน คือ พอเพียงในระดับชุมชนซึ่งวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 กลุ่ม มีการรวมกลุ่มกันในพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมมือในการพัฒนาการผลิตสินค้า เช่น กลุ่มขนมบดินฟังพากันในกลุ่มมุสลิมในพื้นที่ กลุ่มเจียรระในพลอยมีการรวมกลุ่มกัน ประมาณ 10 ครัวเรือนในซอยตากสิน 15 เขตธนบุรี ผลิตชิ้นงานเจียรระในพลอย มีการตลาดร่วมกันในการรับคำสั่งซื้อการออกแสดงสินค้า เป็นต้นทำให้ คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีการดูแลสวัสดิการการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการทำงานร่วมกัน ร่วมปรึกษาหารือร่วมแก้ปัญหาทำให้คนในชุมชนรู้จักการให้และการรับ

ขั้นที่ 3 ร่วมมือกับองค์กรอื่นๆภายนอกชุมชนคือ พอเพียงในระดับประเทศ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการรวมกลุ่มและร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น โครงการ OTOP และโครงการของรัฐบาลผ่านสำนักงานเขตธนบุรี มีการออกแสดงสินค้ากับสโมสรรีโรตารีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาตะเพียนจตุไทยลายวิจิตร รวมทั้งการจัดแสดงในงานประชุมระดับนานาชาติ และมีปริมาณการผลิตมากขึ้นสามารถป้อนออกสู่ตลาด เป็นการร่วมมือที่เป็นพันธมิตรกับเอกชนและภาครัฐบาล

เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลในวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด ยึดทางสายกลางในการดำรงชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นพื้นฐานของความมั่นคงในการดำรงชีวิต ส่งผลให้สามารถใช้หลักการฟังตนเอง โดยยึดหลักสำคัญ

1.ด้านจิตใจ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ศึกษาทั้ง 4 กลุ่ม ได้ผลิตชิ้นงานที่มีความประณีตร่วมกัน มีใจรักงานศิลปะ งานสร้างสรรค์ เหมือนกัน เช่น งานหัตถกรรมของจิว งานเจียรระในพลอย เป็นต้น ทำให้มีสมาธิ ทำตนให้เป็นที่ฟังของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและกลุ่มมีความก้าวหน้า โดยเอื้ออาทร ประณีประนอม และเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

2.ด้านสังคม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่เขตธนบุรีที่ศึกษาแต่ละชุมชน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นอิสระ อยู่บนพื้นฐานของเมตตาธรรม มีการแบ่งปันความรู้ การผลิตชิ้นงานเพื่อให้ส่งสินค้าได้ทันตามคำสั่งซื้อ โดยมีกลุ่มสมาชิกในชุมชนมาร่วมกันในการผลิตเป็นเครือข่าย เช่น กลุ่มปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตรมีเครือข่ายผลิตร่วมกับกลุ่มชุมชนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการผลิตปลาตะเพียนร่วมกัน เป็นต้น

3.ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ พร้อมหาทางเพิ่มคุณค่า โดยยึดอยู่บนหลักของความยั่งยืน สินค้าที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตจะใช้วัสดุธรรมชาติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การใช้สีจากธรรมชาติ เช่น ปลาตะเพียนทำจากใบลาน และผ้าไหม เป็นต้น

4.ด้านเทคโนโลยี ในการวิจัยนี้ได้ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการตลาดสมัยใหม่ โดยเลือกใช้เฉพาะสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการ สภาพแวดล้อมและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

5.ด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจากการวิจัยนี้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ยึดหลักความพออยู่ พอกิน พอใช้ โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ทำให้การดำเนินธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คิดหารายได้เพิ่มในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป หลีกเลี่ยงการก่อหนี้ และมีความพอประมาณ

ดังนั้นการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของสมาชิกในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ทำให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเขตธนบุรีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ได้แก่

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการที่ดี

จากผลการวิจัยในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการตลาด และด้านบุคลากร ซึ่งใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน สร้างองค์ความรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสม ประกอบด้วย

- 1) ขั้นตอนการวางแผน(plan) โดยการวางแผนการพัฒนาร่วมกันระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและนักวิจัย
- 2) ขั้นตอนการปฏิบัติการและสังเกตผล(actand observe) มีการจัดศึกษาดูงานและจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติแก่สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยฝึกปฏิบัติจริงในการบริหารจัดการ ครอบคลุมทั้งด้านการเงิน ด้านการตลาด และการผลิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ทายาทรุ่นใหม่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมรับการพัฒนาและส่งเสริมต่อยอดในการนำเสนอและแสดงผลงาน เพื่อสืบทอดการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจต่อไป ทำให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอย่างแท้จริง
- 3) ขั้นตอนสะท้อนความคิด(reflect)มีการจัดประชุมอภิปรายกลุ่มเพื่อสะท้อนความคิดผลการพัฒนาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์มีการวางแผนวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้การออกแบบภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ปฏิบัติการพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ และตราสัญลักษณ์ สร้างจุดเด่น ทักษะศิลป์อัตลักษณ์สำหรับสินค้า การสื่อสารเรื่องราว ความเป็นมา คุณค่าทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ลงในตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ของสินค้าขนมบดินและปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตรส่งผลให้สินค้าของทั้งสองกลุ่มได้รับการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ทั้งตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่สวยงาม นำไปบรรจุสินค้าและวางจำหน่ายทำให้ยอดขายสูงขึ้นส่งผลต่อรายได้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน

1.3. ผลการการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนเขตชนบุรีโดยชุมชนมีส่วนร่วม

จากผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตลาดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อัญมณีเขตชนบุรี และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปลาตะเพียนฉลุไทยลายวิจิตร ส่งผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีการขายสินค้าผ่านสื่อออนไลน์สมัยใหม่ ทำให้การดำเนินงานของกลุ่ม

จากผลการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวส่งผลให้ มีลูกค้าสนใจเข้ามาสั่งสินค้าผ่านสื่อดังกล่าวมากขึ้น ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมียอดขายการสั่งสินค้ามากขึ้น เพิ่มรายได้ และเป็น การขายที่ลดต้นทุนจากการตั้งขายหน้าร้าน ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับการ พัฒนาอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับยุคปัจจุบันอีกด้วย

1.4.ผลการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนต้นแบบ

ผลการจัดการความรู้กระบวนการผลิตและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนต้นแบบวิสาหกิจ ชุมชนกลุ่มอาชีพหัตถกรรมของจิว ทำให้สามารถจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้เพื่อ ถ่ายทอดให้กับบุคคลทั่วไปทั้งในวงการวิชาการและในวงการของวิสาหกิจชุมชนได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อ เป็นต้นแบบในการดำเนินงานของกลุ่มให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไปด้วย ซึ่งองค์ความรู้ที่ ได้จากการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ (management) ของศูนย์ฝึกอาชีพ หัตถกรรมของจิว ตามหลักการแนวคิดของ POSDCoRB ด้านกระบวนการผลิต (production process) การแปรเปลี่ยนสภาพ (transformation) การแปรเปลี่ยนหรือแปรสภาพจากวัตถุดิบสู่สินค้าหรือผลผลิต

จากผลการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ่านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทั้งด้านองค์ความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และฐานการเรียนรู้ โดยการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งชุมชนและนักวิจัยมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติการการสังเกตผล และการสะท้อนความคิด ในประเด็นหลักของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาดสมัยใหม่ ซึ่งองค์ความรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้และฐานการเรียนรู้ที่อยู่ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งมีการจัดการความรู้ของชุมชนต้นแบบ เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้กับวงการวิชาการและบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และมีความรู้คู่กับคุณธรรมด้วย จากการได้ศึกษาเรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหลักในการดำเนินงาน ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความยั่งยืนและส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนด้วย

2. ข้อเสนอแนะทางการพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเขตชนบุรีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากผลการประชุมอภิปรายกลุ่ม สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

1) การส่งเสริมจากภาครัฐในการจัดแสดงสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบต่างๆให้มากขึ้น อาทิเช่น การส่งเสริมของสำนักงานเขตชนบุรี ในการจัดพื้นที่ของชุมชนที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการชมการสาธิตสินค้าหัตถกรรมต่างๆ การขายสินค้าโดยตรงของสมาชิกกลุ่ม เช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเจียรระโนพลอยอัญมณีที่ตั้งอยู่ในซอยตากสิน 15 สมาชิกกลุ่มจะจัดทำเครื่องประดับในบ้านของตนเองซึ่งอยู่รวมกัน ประมาณ 10 ครัวเรือน ซึ่งถ้ารัฐบาล โดยสำนักงานเขตชนบุรีจัดพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นแหล่งประดิษฐ์เครื่องประดับให้นักท่องเที่ยวได้ชมการประดิษฐ์ เจียรระโนพลอย อัญมณีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความชำนาญ และสั่งทำสินค้าโดยตรงกับผู้ผลิต และร่วมกันออกแบบลวดลายที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า โดยราคาไม่แพงเนื่องจากจัดทำและสั่งซื้อโดยตรงกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง หรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนมบดินที่ตั้งอยู่ในชุมชนมัสยิดสวนพลู รัฐบาล โดยสำนักงานเขตชนบุรีควรร่วม

2. การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนผ่านสื่อต่างๆให้มากขึ้น การจัดแสดงสินค้าที่ภาครัฐ หรือเอกชนจัดขึ้น ส่วนใหญ่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกเพียงกลุ่มหรือสองกลุ่มที่มีโอกาสได้แสดงผลงานในงานแสดงสินค้าต่างๆ ซึ่งภาครัฐหรือหน่วยงานต่างๆควรให้โอกาสกับวิสาหกิจชุมชนทุกแห่งได้มีโอกาสแสดงผลภัณฑ์อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า บางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่มีโอกาสได้ร่วมงานแสดงสินค้าต่างๆที่ภาครัฐหรือเอกชนจัดขึ้นเลย

3. การจัดอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง จากการประชุมอภิปรายกลุ่มพบว่าองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านต่างๆมีประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจเป็นอย่างยิ่ง แต่การพัฒนาที่ไม่ต่อเนื่อง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มอย่างยั่งยืน เช่นการให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่อายุมาก การเรียนรู้ช้าและไม่มีการทำอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยในการพัฒนาที่ต่อ ยอดองค์ความรู้อยู่เสมออย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง

4. การร่วมพัฒนาผู้สืบทอดการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรุ่นใหม่
การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น ต้องร่วมกันสร้างทายาททางธุรกิจรุ่นใหม่มาสืบทอด ซึ่งปัจจุบันมีน้อย ภาครัฐควรมีมาตรการส่งเสริมให้มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่เข้ามาร่วมดำเนินการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มากขึ้น ทดแทนคนรุ่นเก่าที่มีอายุมาก และส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในด้านสุขภาพ การทำงาน และขาดองค์ความรู้สมัยใหม่มาต่อยอดการผลิต การสร้างทายาททางธุรกิจยุคใหม่จะช่วยให้การพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนมีความยั่งยืน

อภิปรายผล

1. การพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการดำเนินการพัฒนาโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ศึกษาดูงาน โครงการส่วนพระองค์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจได้แบบอย่างการดำเนินการวิสาหกิจชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แนวคิดในการดำเนินธุรกิจอย่างมีภูมิคุ้มกัน มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีความรู้คู่คุณธรรม การใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมให้การดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งตรงตามหลักการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548

นอกจากนี้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนเขตธนบุรีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในด้านต่างๆทำให้เกิดการพัฒนาที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตรงกับแนวคิดของ เสรี พงศ์พิศ(2550: 66-69) ที่กล่าวถึงความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในสังคมในความหมายของการถ่ายทอดวิชาความรู้ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง หรือที่เรียกว่าการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมการพัฒนาความเข้มแข็งให้ชุมชนอย่างยั่งยืนและต่อเนื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชุมชนจึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกส่วนในสังคมทั้งการสนับสนุนของนโยบายภาครัฐการร่วมสนับสนุนของบุคลากรภาครัฐการจัดระบบสนับสนุนในชุมชนรวมทั้ง การรวมพลังของทุกส่วนในสังคมการดำเนินเศรษฐกิจชุมชนจึงต้องตั้งอยู่บนฐานความรู้

การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วมจะส่งผลทำให้เศรษฐกิจของชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของรังสรรค์ ปิติปัญญา (2542) ได้อธิบายว่าธุรกิจชุมชน เป็นธุรกิจของชุมชน โดยมีคนในชุมชน ร่วมกันเป็นเจ้าของ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบผลที่เกิดจากการดำเนินงาน ถือว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน การส่งเสริมให้ ชาวบ้านทำธุรกิจชุมชน เป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีโอกาสเรียนรู้วิธีการจัดการธุรกิจ การทำงาน ร่วมกันเพื่อตัวเองและเพื่อส่วนรวม ตลอดจนได้เรียนรู้ถึงการจัดการผลประโยชน์เพื่อพัฒนาชุมชน การเรียนรู้ผ่านการทำธุรกิจชุมชนนี้จะทำให้ชาวบ้านและ

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการที่ดีและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ

วิสาหกิจชุมชนเขตชนบุรีโดยชุมชนมีส่วนร่วมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากผลการวิจัย มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการเงิน ด้านการตลาด และด้านบุคลากร พบว่า ด้านการผลิตผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีองค์ความรู้ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา มีเทคนิคและสูตรเฉพาะ มีความปราณีตของสินค้าที่ต้องใช้ทักษะความชำนาญในการผลิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของนางเยาว์ อุทุมพร(2558: 68) ผลการศึกษาผลงานหรือผลิตภัณฑ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือและมีความเก่าแก่ สืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น ถ้าเป็นงานที่เป็นสาขากรรม เช่น อาหารส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่ทำกันมาตั้งแต่โบราณสืบทอดต่อกันมาจนถึงยุคปัจจุบัน ส่วนสาขาศิลปกรรม หัตถกรรม ส่วนใหญ่ผลิตภัณฑ์จะเป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือในการผลิต มีความปราณีต สวยงาม ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงภูมิปัญญาอย่างแท้จริง

ส่วนสภาพการบริหารจัดการด้านการเงินนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาทั้งสองกลุ่มขาดการวางแผนการเงิน การวิเคราะห์ต้นทุน การควบคุมเกี่ยวกับการเงิน และระบบบัญชี กลุ่มดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการและไม่เป็นระบบ ผู้นำกลุ่มจะเป็นเจ้าของเงินทุน และจัดการด้านการเงินของกลุ่มซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์ (2556)พบว่า ปัญหาด้านบัญชีและการเงินของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่มทะเลสาบสงขลา ผู้ประกอบการไม่มีระบบบัญชีที่ดี ทำให้ไม่สามารถคำนวณต้นทุนการผลิตที่แท้จริงได้ การตั้งราคาขายจึงเกิดจากการประมาณการ และการใช้ประสบการณ์ ส่วนการเงินเช่น การขาดกระแสเงินสด เพราะขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ และการขาดเงินทุนเพื่อการขยายกิจการ และงานวิจัยของ กษมาพร พวงประยงค์ (2556) แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านเงินทุนสมาชิกวิสาหกิจมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก การจัดการวิสาหกิจชุมชนด้านเงินทุนที่มากที่สุดคือการจัดสรรผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นธรรมและสอดคล้องกับมงคล จอมพันธ์(2548)ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคณะกรรมการ

2.2. ผลการศึกษาสภาพการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากผล
 การศึกษาพบว่า ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไม่ได้มีการออกแบบภาพลักษณ์และบรรจุภัณฑ์
 ผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม และขาดการสื่อสารเรื่องราวความเป็นมาอันทรงคุณค่าของสินค้า ไม่มีตรา
 สัญลักษณ์ ไม่มีเอกลักษณ์ของสินค้า ใช้บรรจุภัณฑ์เป็นกล่องหรือถุงพลาสติกใสเนื่องจากราคาถูก
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของรชพล พรหมสาขา ณ สกลนคร และอุทิศ สังขรัตน์(2556)ที่กล่าวว่า
 ปัญหาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแถบกลุ่มทะเลสาบสงขลา การออกแบบ
 ผลิตภัณฑ์เป็นปัจจัยหนึ่งที่สร้างความดึงดูดให้แก่ผู้บริโภคทั้งในส่วนของบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์
 ใดๆก็ตามวิสาหกิจชุมชนในเขตลุ่ม ทะเลสาบสงขลาจำนวนมากต่างก็ยอมรับว่า ปัญหาด้านการ
 ออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม รวมไปถึงบรรจุภัณฑ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร ถึงแม้บางวิสาหกิจจะได้รับความ
 ช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเช่น มหาวิทยาลัยในพื้นที่เพื่อช่วยในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ แต่ก็ยังไม่
 สามารถสั่งผลิตบรรจุภัณฑ์ตามที่ต้องการได้ เพราะมีต้นทุนค่อนข้างสูง

2.3จากผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขการบริหารจัดการและการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ
 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีประเด็นที่น่าสนใจคือ บุคคลภายนอกยังไม่รู้จักผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
 วิสาหกิจชุมชนมากนัก ขาดสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า ขาดช่องทางการตลาดใหม่ๆและ ช่อง
 ทางการวางขายสินค้าในโอกาสต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของธานี กิ่งแก้วและคณะ เรื่องการ
 เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลกะ
 ปาง อำเภอยะรัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่พบว่า กลุ่มยังคงต้องมีการให้ข่าวหรือการประชาสัมพันธ์
 ได้แก่ การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนช่วยในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของ
 กลุ่ม และการจัดพิมพ์เอกสารใบปลิวเพื่ออธิบายหรือให้ความรู้เกี่ยวกับน้ำดื่มของกลุ่มว่ามีคุณภาพดีกว่า
 น้ำดื่มด้วยการกรองโดยแจกให้ประชาชนทั่วไปทราบ ตามสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่หมู่บ้านสถานศึกษา
 หน่วยงานภาครัฐเป็นต้นเพื่อสร้างความเข้าใจและความนิยมในตัวสินค้ามากยิ่งขึ้นการส่งเสริมการขาย
 ควรมีการจัดแสดงสินค้าตามงานแสดงสินค้าที่จัดขึ้นซึ่งควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อ
 เป็นการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเพิ่มช่องทางการโฆษณาเช่นมีการจัดการทำแผ่นพับแจกตาม
 หมู่บ้านหรือตามสถานที่ต่างๆเช่นสถานศึกษาหน่วยงานภาครัฐเป็นต้น

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยปัจจัยเงื่อนไขด้านการบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากปัญหาเศรษฐกิจโดยภาพรวมไม่ค่อยดี ทำให้ผู้คนซื้อสินค้าน้อยลง คนจะบริโภคสินค้าที่จำเป็นในชีวิตประจำวันมากกว่า ประกอบกับการสนับสนุนจากภาครัฐยังมีน้อยและขาดความต่อเนื่อง และสถานที่ตั้งของกลุ่มก็ไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินการทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของฉัฐพล นิมมานพัชรินทร์ (2552) ได้อภิปรายถึงรายงานสถานการณ์วิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งรวมไปถึงวิสาหกิจชุมชน ที่ได้ทำการสำรวจในปี พ.ศ. 2552 ไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประกอบการ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจไทย เนื่องจากความ วิตกกังวลเรื่อง การลงทุน ความเชื่อมั่น และความสามารถในการส่งออก พฤติกรรมผู้บริโภคหันกลับมาเก็บออม แทนการบริโภคที่น่าจะเป็นตามนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล โดยเฉพาะ SMEs ในพื้นที่ภาค กลาง โดยคาดว่าพฤติกรรมของผู้บริโภคภายในประเทศน่าจะเป็น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประกอบการธุรกิจ SMEs

2.4. ผลการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการที่ดีของวิสาหกิจชุมชนเขตชนบุรีโดยชุมชนมีส่วนร่วมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้ดำเนินการตามขั้นตอน3ขั้นตอน คือ 1.ขั้นการวางแผน(plan) 2.ขั้นการปฏิบัติการและสังเกตผล(act and observe) 3.ขั้นสะท้อนความคิด(reflect)ในการบริหารจัดการ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน และด้านบุคลากร ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว จากการวางแผนร่วมกันของผู้วิจัยและผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของกลุ่ม วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีก่อนการพัฒนา นำไปสู่การตั้งประเด็นหัวข้อในการพัฒนาโดยชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมพิจารณา และเข้าร่วมในการจัดดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการด้านการเงิน ทั้งด้านระบบบัญชี การวิเคราะห์ต้นทุน รวมถึงความรู้ด้านระบบภาษี ด้านการตลาดที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นใหม่จากทายาทของกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนมีการบริหารจัดการที่ดีสู่ความเข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชนและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็งอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาเพื่อนำมาเป็นต้นแบบในการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของรังสรรค์ ปิติปัญญา (2542) ที่ได้อธิบายว่าธุรกิจชุมชน เป็นธุรกิจของชุมชน โดยมีคนในชุมชน ร่วมกันเป็นเจ้าของ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบผลที่เกิดจากการดำเนินงาน ถือว่า เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า

การพัฒนาโดยผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในโครงการต่างๆที่งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการ ถือเป็นพัฒนากระบวนการเรียนรู้กิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนที่ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง ดังที่ เสรี พงศ์พิศ (2552:65) ได้เขียนไว้ในคู่มือการทำวิสาหกิจชุมชนว่า เมื่อค้นพบทุนหรือชุมชนทรัพย์ในชุมชน ถ้าหากมีการเรียนรู้ การจัดการที่ดี โดยมีฐานที่ภูมิปัญญา บวกกับความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และได้ความคิดสร้างสรรค์ดีๆก็จะออกมาเป็นนวัตกรรม หรือสิ่งสร้างสรรค์ใหม่ๆกลายเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ดีได้

2.5. ผลการพัฒนาระบวนการเรียนรู้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนเขตชนบุรี
 จากสรุปผลการวิจัย สามารถนำประเด็นมาอภิปรายผลได้ดังนี้ การพัฒนาระบวนการเรียนรู้การออกแบบผลิตภัณฑ์โดยการ ออกแบบภาพลักษณ์(image) ของผลิตภัณฑ์ต่างๆของวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการส่งข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หนึ่งๆ ผ่านรูปแบบการออกแบบตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ รูปแบบทัศนศิลป์ที่สนับสนุนการรับรู้การตระหนักรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หนึ่งใดของวิสาหกิจชุมชน โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเริ่มกระบวนการด้วยการศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลผลิตภัณฑ์ในมิติต่างๆ เพื่อร่วมกันแสวงหาจุดเด่น (position) ของสินค้าการสร้างกระบวนการเรียนรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ในด้านความสำคัญของภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกับการตลาด และ องค์ประกอบที่ทำให้ผู้บริโภคจดจำและเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์ซึ่งประกอบด้วย ตราสินค้า หรือเครื่องหมายการค้า สี ตัวอักษรและการจัดวางอักษร รูปลักษณ์ของอักษร (type style) ภาพหรือทัศนศิลป์อัตลักษณ์ และเรื่องราว การพัฒนาการออกแบบตราสัญลักษณ์และทัศนศิลป์อัตลักษณ์สำหรับสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนขนมบดินตราสัญลักษณ์และทัศนศิลป์อัตลักษณ์ใช้รูปร่างตราสัญลักษณ์ มีโครงสร้างกรอบนอกเป็นรูปโดมของมัสยิด มีสัญลักษณ์ทางศาสนาอิสลาม เป็นรูปดาวเดือน และรูปลักษณ์ของขนมเค้กพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลาตะเพียนฉลุไทยลายจิตรกรรมพัฒนาการออกแบบตราสัญลักษณ์ ตามที่ผู้ผลิต

จากการวิจัยพัฒนาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ที่มีเอกลักษณ์ มีการสื่อสารเรื่องราวลงบนบรรจุภัณฑ์และมีตราสัญลักษณ์สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่ม พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจ และสามารถดึงดูดความสนใจของลูกค้า สร้างมูลค่าของสินค้าและยอดขายที่สูงขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรพงษ์ ประเสริฐศักดิ์ (2552) ได้วิจัยเรื่ององค์ประกอบบรรจุภัณฑ์ ส่งผลให้สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าได้ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับตัวสินค้าและยี่ห้อ ที่ส่งผลต่อราคา เลขชนิดปีบนบรรจุภัณฑ์สามารถส่งผลให้สินค้าคูมราคาสูงขึ้น โดยมีตัวอักษร สี ภาพประกอบหรือลวดลายเชิงกราฟฟิก การจัดองค์ประกอบ สรุปลักษณะบนบรรจุภัณฑ์เป็นตัวอักษรที่ให้ความรู้สึกหรูหรา เป็นทางการ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และง่ายต่อการอ่าน ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

3.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการตลาดของวิสาหกิจชุมชนเขตรชนบุรีโดยชุมชนมีส่วนร่วม

3.1ผลของการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาด พบว่า วิสาหกิจชุมชนเกิดการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาด โดยได้รับการส่งเสริมความรู้ด้วยการเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อตามความต้องการของวิสาหกิจที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ร่วมกับความคิดเห็นจากทีมวิจัยที่ได้ทำการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ โดยได้กำหนดหัวข้อในภาพรวมเป็นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านโซเชียลมีเดียเพื่อการส่งเสริมการตลาด ประกอบไปด้วย 1) ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผลของความรู้ของวิสาหกิจชุมชนหลังจากได้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาด พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีผลการเรียนรู้หลังเข้ารับการอบรมสูงกว่าก่อนการเข้ารับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องด้วยหัวข้อในการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้เป็นหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความตั้งใจและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ นอกจากนี้ในการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกปฏิบัติการใช้งานจริง ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมและระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับทีมวิทยากร โดยได้รับข้อเสนอแนะในการใช้งานจากทีมวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในด้านนี้โดยตรง ทำให้หากเกิดข้อสงสัยหรือปัญหาจากการใช้งานผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถซักถาม และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับBurman (1969 อ้างถึงในสมคิด อิศระวัฒน์, 2541 : 8) ได้กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ไว้ว่า 1) วิธีการเรียนรู้อาจเกิดจากการเรียนรู้โดยบังเอิญ (Random or Incidental Learning) เป็นผลพลอยได้จากเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่ผู้เรียนมิได้เจตนาที่จะเรียน แต่มีโอกาสดูเห็นจึงเกิดการเรียนรู้ 2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นการเรียนที่เกิดจากความอยากรู้อยากเรียน ผู้เรียนมีความต้องการที่จะเรียน จะมีการวางแผนการเรียนรู้นั้นด้วยตนเอง 3) การเรียนจากกลุ่ม (Collaborative Learning) สมาชิกในกลุ่มจะจัดการเรียนรู้ให้กับสมาชิกด้วยกัน เช่น การสอนกันเองหรือเชิญวิทยากร ฯลฯ 4) การเรียนรู้ที่จัดโดย

3.2. วิสาหกิจชุมชนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมการตลาดให้แก่วิสาหกิจชุมชน จากการติดตามผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาด พบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเป้าหมายทั้งสองวิสาหกิจชุมชนมีการนำเอาความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ได้แก่ การสร้างหน้าแฟนเพจ (Fan page) ในเว็บไซต์เฟสบุ๊กเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าของกลุ่มการใช้โปรแกรมไลน์ (Line) เพื่อการติดต่อสื่อสารระหว่างลูกค้าการสร้างร้านค้าเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าผ่านโปรแกรมไลน์ช้อป (Lineshop) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายทั้งสองกลุ่มเห็นประโยชน์และตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการตลาดให้แก่วิสาหกิจชุมชนด้วยวิธีการนี้ โดยจากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้วิจัยได้ทำการสร้างข้อคำถามเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่ม ข้อหนึ่งคือว่า หลังจากที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการส่งเสริมการตลาดไปแล้วนั้น ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

4.การจัดการความรู้กระบวนการผลิตและการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนต้นแบบเขตชนบุรี โดยชุมชนมีส่วนร่วม

4.1 ประวัติและวิธีการดำเนินกิจการกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม

ประวัติและวิธีการดำเนินกิจการกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ศูนย์ฝึกอาชีพหัตถกรรมของจิวมีแนวทางการผลิตที่มีความแตกต่างจากคู่แข่งขึ้น เน้นแนวทางวิถีความเป็นไทย โดยอยู่บนหลักการสำคัญ 3 ประการคือ มุ่งเน้นคุณภาพ (Quality) การบูรณาการและสร้างสรรค์ (Integrate and Create) และการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม (Network)

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

4.2 ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการองค์ความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการองค์ความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมนวัตกรรมการจัดการองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นมีระดับความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$ S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ด้านองค์ประกอบสาระสนเทศ และด้านเนื้อหาสาระมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$ S.D. = 0.00) และด้านรูปแบบของสาระสนเทศทางกายภาพมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.54) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลที่น่ามาใช้ในการสกัดองค์ความรู้จากผู้รู้ที่มีความเหมาะสมทั้งการลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตในขณะลงพื้นที่ทำให้ได้เนื้อหาสาระเป็นข้อมูลที่มีความตรงและมีความน่าสนใจประกอบกับรูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้มีความเหมาะสมครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับ (Bennett & Bennett, 2003) ที่กล่าวว่า การจัดการความรู้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้องค์กรตระหนักถึงความสำคัญของความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลต่างๆ และในองค์กร รวมทั้งการนำความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ให้เกิดผลมากที่สุดและยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร., 2548) ให้ความหมายว่า การจัดการความรู้ เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบหรือให้ทุกคนในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในเชิงแข่งขันสูงสุด

4.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของงานสนเทศการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และวีดิทัศน์

ผลการประเมินความเหมาะสมของงานสนเทศการจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์และวีดิทัศน์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$ S.D. = 0.19) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านเนื้อหาสาระทางวิชาการถูกต้องมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$ S.D. = 0.25) และด้านทันสมัยในรูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$ S.D. = 0.48) ซึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศใน วงกว้างมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนวัตกรรมการพัฒนาขึ้นมีเนื้อหาสาระทาง

ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนเขตชนบุรีโดยชุมชนมีส่วนร่วมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนของรัฐทั้งในระดับพื้นที่และระดับรัฐบาลควรนำแนวทางและวิธีการในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่างๆให้มีการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง รวมทั้งการขยายผลไปสู่เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ให้มีกระบวนการเรียนรู้ในการบริหารจัดการเพื่อให้การดำเนินการธุรกิจในระดับชุมชนยังคงอยู่และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีการสร้างงานสร้างอาชีพ และมีผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีความรู้ในการพัฒนาการดำเนินงาน มีการบริหารจัดการที่ดี และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการส่งเสริมการตลาดต่อไปด้วย

2. การส่งเสริมการตลาดด้วยวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นวิธีการที่ได้ประโยชน์ มีต้นทุนต่ำ สะดวก รวดเร็วและตรงเป้าหมาย จึงควรมีการส่งเสริมให้มีการใช้วิธีการส่งเสริมการตลาด

3. ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการผลิต คือ แรงงานฝีมือที่ใช้ในการผลิตที่นับวันมีจำนวนลดน้อยลง ดังนั้นภาครัฐหรือส่วนงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนการผลิตช่างฝีมือ หัตถกรรมของจิวให้เพียงพอและถือเป็นการอนุรักษ์หัตถกรรมของจิวให้คงอยู่สืบไปและจากผลการวิจัย ที่พบว่า ปัจจุบันการผลิตของจิวมิได้มุ่งจำหน่ายแต่ถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการตลาดเพื่อนำสินค้าย้อนยุคที่เกี่ยวข้องไปจำหน่ายมากกว่าการจำหน่ายหัตถกรรมของจิว ดังนั้นภาครัฐหรือส่วนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญช่วยเหลือหาช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาคำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอื่น หรือพื้นที่อื่นๆตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนทุกกลุ่มเพื่อศึกษาปัญหา หาแนวทางในการพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุกกลุ่ม
3. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยขยายพื้นที่การทำวิจัยไปสู่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ที่มีการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนต่อไป ให้ครอบคลุมความต้องการในการพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
4. ควรวิจัยและพัฒนาต่อยอดในการนำตราสัญลักษณ์สินค้า และบรรจุภัณฑ์ที่ได้จากการออกแบบนี้ ไปสู่การจดลิขสิทธิ์ และการสร้างแบรนด์สินค้าไปสู่ตลาดระดับชาติและนานาชาติต่อไป
5. เทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงควรมีการอบรมให้ความรู้แก่วิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง และ ควรมีการวิจัยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ เพื่อการส่งเสริมการตลาดให้แก่กลุ่มอื่นนอกเหนือจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
6. การวิจัยการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชนต้นแบบ ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆที่ในวงกว้างมากขึ้น นอกเขตธนบุรี เพื่อให้มีความหลากหลายมากขึ้น